

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady zavádějící humánní standardy odchytu některých živočišných druhů

COM(2004) 532 final- 2004/0183 (COD)

(2005/C 157/11)

Dne 14. září 2004 se Rada rozhodla v souladu s článkem 175 Smlouvy o založení Evropského společenství konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci výše uvedené.

Specializovaná sekce „Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí“, která odpovídala za přípravu aktivit Výboru v této věci, schválila své stanovisko dne 16. listopadu 2004. Zpravodajem byl pan Donnelly.

Na svém 413. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. prosince 2004 (jednání dne 16. prosince 2004) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 60 hlasy pro, 1 hlas proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

I ÚVOD**1. Předpisy o nášlapných pastích**

1.1 Roku 1989 Evropský parlament přijal rozhodnutí vyzývající k zákazu nášlapných pastí v EU a k zákazu dovozu kožešin a výrobků z kožešin ze zemí, které nášlapné pasti používají.

Komise na to reagovala podáním návrhu nařízení k tomuto tématu, které bylo přijato Radou roku 1991. (1) Toto nařízení zakazuje používání nášlapných pastí v EU od 1. ledna 1995 a zakazuje dovoz kůží třinácti vyjmenovaných druhů ze třetích zemí, není-li splněna alespoň jedna z následujících podmínek:

— Platí přiměřená správní nebo legislativní opatření zakazující nášlapné pasti

— Metody odchytu třinácti vyjmenovaných druhů (příloha I nařízení EU) odpovídají mezinárodně dohodnutým standardům humánního odchytu.

1.2 Stojí za povšimnutí, že Evropský parlament ve svém rozhodnutí vyzýval k zákazu prodeje nášlapných pastí a útlumu prodeje kožešin a výrobků z kožešin ze zvěře chycené do nášlapných pastí. Tento názor Rada při svém rozhodování v roce 1991 nevzala v potaz.

1.3 Používání nášlapných pastí je od roku 1995 zakázáno v EU, nikoli však v zemích exportujících produkty ze zvěře chycené do nášlapných pastí.

Ve svém stanovisku z roku 1990 (2) EHSV zdůraznil důležitost dosažení konzistence v této otázce a podpořil tedy nejen zákaz nášlapných pastí v Evropě, ale navrhl také jejich zákaz v mezinárodním měřítku.

2. Dohoda

2.1 Po přijetí komunitární legislativy o nášlapných pastích vyvstala potřeba stanovení standardů pro odchyt na mezinárodní úrovni. Byla projednávána dohoda mezi EU, Kanadou, Ruskem a USA. Dohoda však byla podepsána pouze Kanadou, Ruskem a EU. Spojené státy se nemohly stát smluvní stranou této dohody vzhledem k tomu, že pravomoci v této otázce jsou v domácím systému USA decentralizovány. USA nicméně souhlasily se zavedením méně zavazující verze této dohody.

2.2 Dohoda byla vyjednána, aby zabránila případnému evropskému zakazu dovozu kožešinových výrobků ze zvěře odchycené ve volné přírodě ze zemí, které nezakázaly nášlapné pasti.

2.3 Podle názoru Evropského parlamentu byla tato dohoda zcela nedostatečná a neúčinná a měla být zamítnuta. Místo ní měl být zakázán dovoz kožešin a kožešinových výrobků z divoce žijících zvířat vyjmenovaných v této dohodě.

2.4 Dohoda předepisuje jisté standardy, které je nutné respektovat při odchytu zvěře. Evropským společenstvím byla ratifikována roku 1997. Standardy odchytu uvedené v dohodě vycházely z již existujících standardů platných v Rusku, Kanadě a USA. Použití termínu „humánní“ bylo velmi rozporné vzhledem k tomu, že tyto standardy jsou založeny na přípustnosti vysoké úrovně utrpení chycených zvířat.

(1) Nařízení Rady 3254/91, Úř. věst. L 308 z 09.11.91.

(2) Stanovisko k návrhu nařízení Rady o dovozu určitých kožešin, Úř. věst. C 168 z 10.7. 1990, str. 32

2.5 Vědecký výbor zdůraznil, že základními kritérii, která by se měla používat při hodnocení stupně humánnosti, jsou čas, ve kterém zvíře přestane být citlivé k bolesti, a stupeň bolesti a stressu, kterému je po tuto dobu zvíře vystaveno.

2.6 Vědecký výbor zdůraznil, že základními kritérii, která by se měla používat při hodnocení stupně humánnosti, jsou čas, ve kterém zvíře přestane být citlivé k bolesti, a stupeň bolesti a stressu, kterému je po tuto dobu zvíře vystaveno. Výbor uzavřel, že aby bylo možno smrtící past považovat za „humánní“, musí zbavit zvíře citlivosti na bolest okamžitě, nebo nejpozději do několika sekund. Dohoda však stanovila maximální časový limit pěti minut, takže termín „humánní“ se nejevil jako přiměřený.

2.7 Výbor také došel k závěru, že stupnice poranění, který dohoda obsahovala, nemá žádnou validní vědeckou oporu ve srovnání s jinými zavedenými metodami hodnocení špatného zacházení.

2.8 V současnosti dohodu ratifikovala EU a Kanada, Rusko ji však dosud neratifikovalo. Z tohoto důvodu dohoda dosud nevstoupila v platnost. Kanada a EU se nicméně dohodly, že v každém případě realizují opatření dohody již předtím, než vstoupí v platnost.

3. Podstata návrhu Komise

3.1 Návrh směrnice Komise zavádějící humánní standardy odchyty některých živočišných druhů⁽¹⁾ usiluje o transpozici dohody o humánních metodách odchyty do komunitární legislativy, jak předpokládá rozhodnutí Rady 98/142/EC a 98/487/EC.

3.2 Návrh se vztahuje na 19 divoce žijících druhů (z nichž 5 žije v EU), jak je definováno v příloze 1.

3.3 Návrh stanoví některé povinnosti a požadavky ve vztahu k metodám odchyty, používání pastí, lovcům, výzkumu, sankcím a certifikacím. Tento text také zahrnuje rozsáhlé seznamy možných derogací a dvě přílohy (příloha II a příloha III) vztahující se k standardům humánního odchyty a testování metod odchyty do pastí.

(1) COM(2004) 532 final

3.4 Návrh objasňuje, že členským státům může být umožněno zavést přísnou legislativu v této věci a že nařízení EU z roku 1991 zakazující používání náslapných pastí zůstává v platnosti. Zavedení a vynucení legislativy spadá do pravomoci členských států a jejich příslušných orgánů. Návrh neobsahuje žádné krytí z rozpočtu Společenství, takže členské státy musí pokrýt vzniklé náklady z vlastních zdrojů.

II PŘIPOMÍNKY

4. Použití termínu „humánní metody odchyty“

4.1 Podle názoru EHSV je použití termínu „humánní“⁽²⁾ v návrhu sporné. Článek 2 definuje „metody odchyty“, ale nezahrnuje definici „humánních standardů odchyty“. Ve skutečnosti text dohody (kterým se návrh inspiroval) ve své preambuli přiznává absenci mezinárodních standardů odchyty a všeobecně spojuje slovo „humánní“ s takovými standardy, které „zajišťují dostatečnou úroveň zacházení s chycenými zvířaty“.

4.2 V době dojednávání dohody vyslovil vědecký a veterinární výbor Komise⁽³⁾ názor, že standardy navržené v textu není možné považovat za „humánní“ (jak už bylo zdůrazněno dříve) vzhledem k tomu, že připouštějí daleko delší dobu před ztrátou citlivosti vůči bolesti, než je přijatelná (tj. okamžitá smrt). Zvláště důrazně to bylo řečeno v případě pastí používajících tonutí, u kterých se odhaduje, že savci schopní pohybu ve vodním prostředí v nich mohou přežít ještě 15 minut.

4.3 Výbor tedy doporučuje, aby slovo „humánní“ bylo v konečném textu legislativy EU nahrazeno vhodnější alternativou, přinejmenším do doby, než standardy odchyty splní výše popsané požadavky.

(2) V únoru 1994 se pracovní výbor založený ISO (International Standardization Organization) k projednání norem humánního odchyty rozhodl z názvu normy odstranit slovo „humánní“. Na této schůzi bylo přijato rozhodnutí odstranit všechny odvolávky na „humánní“ nebo „humanitu“. V rámci ISO k dohodě o normách odchyty nedošlo. Během jednání ISO evropští veterináři zdůrazňovali, že žádné zabití trvající déle než 15 sekund nemůže být definováno jako humánní, a žádné pastí používající tonutí z tohoto hlediska nepřípadají v úvahu. Tyto názory, mimo jiné, nebyly zohledněny v návrhu konečného textu dohody.

Stanovisko vědeckého veterinárního výboru Evropské komise (1994) uzavřelo, že má-li být smrtící past označena jako „humánní“, musí být schopna přivodit okamžité znecitlivění zvířete vůči bolesti, a dále, že se musí věnovat větší pozornost konstrukci pastí, která musí brát v úvahu chování ostatních druhů, než je druh cílový, aby se předešlo jejich zajetí nebo zranění. Výbor uzavřel, že navrhovaná stupnice poranění, která nemá žádný vědecký podklad, je jako měřítko humánnosti nepřijatelná.

(3) Stanovisko vědeckého výboru založeného nařízením CITES, 1995; stanovisko vědeckého výboru, GR zemědělství, 1994.

5. Pasti

5.1 Návrh se zabývá dvěma typy pastí: smrtícími a zádržnými. Pokud se týká smrtících pastí, tak navržené standardy jasně nesplňují vědecká měřítka dohodnutá ve Společenství, která doporučují okamžitou smrt nebo maximálně přípustnou mezní dobu přežívání 30 sekund. Ve vztahu k pastím zádržným (pastím, které odchyťávají živou zvěř) návrh neposkytuje specifikace týkající se pastí, ani definici účelů zadržování zvěře. Dále návrh postrádá jakékoliv standardy usmrcování zadržovaných zvířat. Znamená to, že následné usmrcení zvířete chyceného do zádržné pasti není nijak upraveno.

Co více, návrh nebrání tomu, že přípustné metody odchytu mohou náhodně usmrtit nebo zadržet jiné živočišné druhy než je předpokládaný úlovek. Standardy odchytu by měly zajistit co nejúčinnější snížení pravděpodobnosti takových případů.

6. Testování

6.1 Návrh předpokládá technické podmínky pro testování metod odchytu, které nevylučují použití živých zvířat. Stanovují se minimální požadavky na testování v laboratorních a terénních podmínkách. Testy provedené smluvní stranou mohou být akceptovány ostatními stranami.

6.2 Aby však byly výsledky validní, musí se testy provádět za shodných podmínek jako při předpokládaném použití pastí. Parametry zjištěné v laboratorních podmínkách nemohou tedy sloužit k vyhodnocení stavu divoce žijících odchycených zvířat. Z výše uvedených důvodů by testování na zvířatech nemělo být vůbec používáno a v úvahu by se měly brát pouze výsledky již dostupných počítačových simulací.

7. Derogace

7.1 Návrh vyjmenovává široké spektrum možných derogací, které by při jejich uplatnění mohly zcela zničit obsah celého návrhu. EHSV se domnívá, že derogace vztahující se k veřejné bezpečnosti a zdraví lidí a zvěře by měly být přípustné. V takovém případě by měly veřejné orgány neprodleně informovat a žádat o radu provozovatele (např. rolníky) pracující na území, kde se takové problémy vyskytly. EHSV má určité výhrady ohledně ostatních navrhovaných derogací.

7.2 Aplikace, účinné sledování a vynucování dodržování celého legislativního systému ve volné přírodě, kde k odchytům dochází, je obtížné. Komisi navrhované derogace (s výjimkou výše uvedených) ohrožují transparentnost a spolehlivost úpravy z hlediska smluvních stran.

8. Lovci

8.1 Návrh předpokládá zavedení systému autorizace a výcviku lovců, provádějících odchyt. Nepojednává však o licencích a kontrola metod odchytu, kterou lovci používají, je převážně nepoužitelná, vzhledem k tomu, že by musela probíhat ve volné přírodě. EHSV doporučuje, aby byl zaveden přísný systém udělování licencí, v budoucnosti harmonizovaný na komunitární úrovni.

9. Certifikace

9.1 Návrh Komise deleguje na členské státy pravomoc certifikace používaných metod odchytu a předepisuje vzájemné uznávání této certifikace členskými státy.

Tento systém by mohl být dobře implementován v EU, je však třeba zavést i mezinárodní certifikační systém. V podstatě by smluvními stranami měl být zaveden systém certifikací a systém zjištělosti. Takový systém by mohl přispět k zajištění transparentnosti a účinnému zavedení dohody.

10. Sankce

10.1 V případě porušení legislativy zmiňuje návrh Komise možnost správních sankcí. Vzhledem k tomu, že některé členské státy EU upravují kruté zacházení se zvířaty trestním zákonem, doporučuje nicméně EHSV, aby se sankce řídily národním systémem.

11. Závěry

11.1 EHSV se domnívá, že humánní standardy odchytu zahrnuté v návrhu by neměly být definovány jako humánní, protože pouze odrážejí standardy ustavené dohodou. Standardy stanovené v dohodě byly vyhodnoceny jako nižší, než připouští stávající legislativa EU v oblasti zacházení se zvířaty. Výbor tudíž doporučuje ve finální verzi legislativy nahradit slovo humánní vhodnějším termínem.

11.2 Pokud se týká pastí, EHSV usuzuje, že by se mělo o takových pastích s okamžitým smrtícím účinkem jednat a specifikovat účel užití zádržných pastí. Dále, v případě, že jsou zvířata zadržena v pastích zabijena, měla by se metoda usmrcení řídit legislativou o zacházení se zvířaty.

11.3 EHSV je toho názoru, že pasti využívající tonutí by měly být zakázány, protože vědecký a veterinární výbor Komise dospěl k názoru, že se jedná o krutý způsob usmrcení zvířete, provázený pomalým dušením pod vodou.

11.4 EHSV poznamenává, že přestože návrh obsahuje opatření ohledně testování pastí, neexistuje vědecký podklad pro jejich použití k odchytu volně žijících zvířat na základě testů provedených v laboratorním prostředí. EHSV tedy doporučuje nepoužívat k testování žádná zvířata a místo toho využít již existující počítačové simulace.

11.5 EHSV soudí, že většina derogací uvedených v návrhu, může v některých případech umožnit zúčastněným subjektům se zcela vyhnout dosahu platnosti této legislativy, a doporučuje tudíž, aby kompetentní orgány uplatňovaly derogace založené na veřejné bezpečnosti a zdraví lidí i zvířat. Toto hledisko je

důležité ve světle skutečnosti, že ve volné přírodě je kontrola a monitorování jen obtížně proveditelné.

11.6 Podle názoru EHSV by se měl v EU zavést transparentní systém udělování licencí k odchytu lovcům. Návrh plně deleguje na orgány členských států stanovení výcvikových a autorizačních požadavků pro odchyt zvěře do pastí. EHSV se obává, že to povede k disharmonickému systému, který nezařadí zavedení standardů zacházení se zvířaty v EU.

11.7 EHSV věří, že by smluvními stranami dohody měl být zaveden účinný systém certifikací a zjititelnosti, který by zajistil její účinné zavedení.

11.8 EHSV doporučuje, aby v případě porušení navrhované legislativy byly uplatněny sankce podle národní legislativy upravující zacházení se zvířaty.

11.9 EHSV doporučuje, aby byl časový plán zavádění opatření předpokládaných v tomto návrhu přísnější. Podle návrhu by měly pasti vyhovovat stanoveným standardům od roku 2009 a metody odchytu od roku 2012. EHSV je toho názoru, že všechna pravidla by měla být zavedena co nejdříve.

V Bruselu dne 16. prosince 2004.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Anne-Marie SIGMUND